

Բանասաց՝ Նաիրե Ոսկանյան, ծնվ. 1976 թ. Արցախի Հանրապետության Հաղրութի շրջանի Մեծ Թաղեր գյուղում, բնագաղթից հետո՝ ՀՀ ք. Երևան: Պատմում է Գըթիչ սարի, Խոռնաղբյուրի, Ամենափրկիչ եկեղեցու, Մեծ Թաղլարի, Քոսեն աղբյուրի, Ագոխի քարանձավի, Աշուղ Առուստամի մասին:

Բանահավաք՝ Ն. Վարդանյան

Գըթիչ սար¹

Գըթիչ սարը հին գրքերի մաշին կիրածա Քըթիշ սար, ըտրղ շատ մըծ կըռըվներ ա իլալ: Բուղան վեր եկալ ա, ամբողջ հայոց հողը տակնուվրա անելով հասալ ա Ղարաբաղ: Էտ սարի վրա Աբու Հուսեն 28 անգամ պարտելա էլի տվալ: Բուղան կրեցալ չի պիրցրանա Էտ սարը: Հետո Աբու Հուսենին խաբեությամբ քըշըցըրալըն սարան, ասալն եք միասին հաշտության պայմանագիր կընքիք: Աբու Հուսեն իջալ ա առյուծի նման, որպես իսկական հայ տղամարդ: Քըշացալ ա ու տըղ լյավ ընդունալըն հետագայում սըպանալըն: Աբու Հուսեն իլնլա մըր Առընշահիկների տոհման, այսինքն Առընշահիկների տոհմըն էլ իլնլա Հայկ Նահապետի հետնորդները: Պատմության մեջ կիրված ա, որ ուրանք իլնլն հսկաներ, հսկա մարդիքըն իլնլ, գերեզմաններըն ճարալ մըր կողմերին երկու մետրից ավել չափերի ու քարե դամբարաններըն ճարալ ժողովուրդը, անկախ իրենից քննդալն ու ճարալ, ըտեղ հսկաներն լյն ապրելիս:

ԲԱՌԱՐԱՆ

Գ

Բ

Խոռնաղբյուր²

Ք

Հաղրութում կա մի հատ սրբավայր, հւրան ըսեսն Խոռնաղբյուր: Էտ Խոռնը Հայկ Նահապետի թոռներից ա եղել: Ու Հաղրութի անունը հին ժամանակներում եղել ա Բ Մյուս Հարանդ, այսինքն Մյուս Հարանդը շըտըղանա եկա, Մյուս Հարանդը Հաբեթի էրկիրն ա, Հաբեթն էլ Նոյի տղան ա, մուք Հաբեթի հետնորդներնք:

ա

չ

Բանասաց՝ Նաիրե Ոսկանյան, ծնվ. 1976 թ. Արցախի Հանրապետության Հաղրութի շրջանի Մեծ Թաղեր գյուղում, բնագաղթից հետո՝ ՀՀ ք. Երևան: Պատմում է Գըթիչ սարի, Խոռնաղբյուրի, Ամենափրկիչ եկեղեցու, Մեծ Թաղլարի, Քոսեն աղբյուրի, Ագոխի քարանձավի, Աշուղ Առուստամի մասին:

կ

ի

բ

ԲԱՌԱՐԱՆ

Ըսեսըն-ասում են

Ամենափրկիչ եկեղեցի³

Ամենափրկիչ եկեղեցին 1864 թվին ա կառուցվել, բայց ինքը կառուցալըն ավերակների ըրա, գործում չի լա, եղել ա որպես պահեստ: Ասումըն ստի մի պատմություն կար, վեր կոմունիստեն հրամանըն տվալ վեր բոլոր եկեղեցիեն քանդին: Էնքան պենդա լալ տ

ր

ա

ք

ա

ր

է

ԲԱՌԱՐԱՆ

ր

պենդ ա-պինդ է

ը

տըղավ ընցնես վախտը-այդտեղով անցնելու ժամանակ

հ

քընդիլիսըք-քանդում եք

ս

կ

ա

մ

Մեծ Թաղլար⁴

ա

Մըր շենին քոյնա անունը Կաժա լնլ, իմ հայրս կիրնլ ա գիրք, կրեցալ չի ճարե թե էտ ր Կաժը շըտըղան ա առաջացալ, ու ինքը համեմատալ ա կաժ բոժոժի հետ, ու ճիշտ դ համեմատություն ա ըրալ: Ես իմ 3 տարվա պրպտումներից հետո ճարալըմ, թե հինչու հետիին Կաժ ասալ: Խուղափիրինի մոստեն կողքեն, Արաքս գետի ափին, այսինքն կ

է

³ Բանասաց՝ Նաիրե Ոսկանյան (1976 թ.) Արցախի Հանրապետություն Հաղորդի շրջան Մեծ Թաղեր գյուղ, բնագաղդից հետո՝ ՀՀ ք. Երևան:

⁴ Բանասաց՝ Նաիրե Ոսկանյան (1976 թ.) Արցախի Հանրապետություն Հաղորդի շրջան Մեծ Թաղեր գյուղ, բնագաղդից հետո՝ ՀՀ ք. Երևան:

ը

ր

է

Պարսկաստանից կյանք դեպի հայկական տարածք, տըղ իլնալ ա մի հատ մը՝ Կաթ
գյուղաքաղաքը: Էտ Կաթ գյուղաքաղաքը բոժոժի նման ա լնալ: Այսինքն
Պ

ա

ր

ս

կ

ԱՌԱՐԱՆ

ս

ք

ն

ն

ա

լ

ն

ի

ն

գ

ն

ի

ն

ա

ն

ի

ն

ա

ն

ի

ն

ա

ն

ի

ն

ա

ն

ի

ն

ա

ն

ի

ն

ա

ն

ի

ն

ա

ն

ի

ն

Քոսեն աղբյուր⁶

Քոսեն մաշկըդ քորա լնալ կնս, քիսըս լն ըտեղ լրդանաս էտ ճիրնվը, էտ մաշկեղ քորը
նցնելիս ա լնալ, ու էտ Քոսեն ըխարին կողքեն ճարալըն էլի հսկաների գերեզմաններ:

ԱՌԱՐԱՆ

ս

ք

ն

ն

ա

լ

ն

ի

ն

ա

ն

ի

ն

ա

ն

ի

ն

ա

ն

Ագոխի քարանձավ⁷

Բանասաց՝ Նաիրե Ոսկանյան (1976 թ.) Արցախի Հանրապետություն Հաղորդի շրջան Մեծ Թաղեր
գյուղ, բնագաղտից հետո՝ ՀՀ ք. Երևան:

Բանասաց՝ Նաիրե Ոսկանյան (1976 թ.) Արցախի Հանրապետություն Հաղորդի շրջան Մեծ Թաղեր
գյուղ, բնագաղտից հետո՝ ՀՀ ք. Երևան:

Բանասաց՝ Նաիրե Ոսկանյան (1976 թ.) Արցախի Հանրապետություն Հաղորդի շրջան Մեծ Թաղեր
գյուղ, բնագաղտից հետո՝ ՀՀ ք. Երևան:

Եւ էտ Ալթունյաններին օնին դաժէ էրկու սարերի արանքում մը՝ բացատ, էտ բացատը

ասումըն Ալթուն թախտ, թախտը նշանակես ա մեծ մահճակալ, այսինքն էտ տարածքը

Ալթունյաններիննա լնալ:

Պատմալ ա Ագոխի շենան Էլինան

Ագոխի վերնի մասում իլնլ ա մի հատ գերեզման, Էլի հսկաների գերեզման, վեր ըսեսըն լյն Կըռըպաշտեն հանգիստ, այսինքն կըռապաշտ նշանակես ա վեր մեր թվարկությունից առաջն լնլ հւրանք, այսինքն մինչն քրիստոնեություն: Ու ասում ա սերնդեսերունդ եկնլ ա դա: Պատմումըն վեր էտ քարանձավումը շատ հսկաներըն լա ըպրելիս ու ասում ա տըրանք մեր մարդկանցը (սովորական մարդկանց) էտքան ը

ն

դ

n

ւ

ն
ԲԱՌԱՐԱՆ

ե

չ

ս

ա

չ

ն

ը

գ

Աշուղ Առուստամ⁸

Խի խոխայա լնլ 16 տարեկան, հւրան պապուն նըհետ քեցալըն, վեր սիսեռնը քյանդին: Աւրեմըն ինքը հանկարծակի քունավ ա ընցալ, հինչքան հնրը կուփի-կուփի ա ըրալ, կըրեցալ չի երկըցնե, խոր քոնա լնլ: Դե հարա էլի, ասալա թող քոն ինի, ինքն ա կքինի Գործ անե: Ու խոր քոնա լնլ՝ 3 օր, ժողովուրթը թուփն տըռա, երն կըցրա, ինքը թա խունցա հըսալ Դիզափայտի լեռ, ընդըդ հւրան երագում տըվալն, վեր սըտըդ մի հատ քյանմանչն կա, էս հինչ տըղը, քինի երկնլ, քեզ աստվածությունից տըլականն գուսանի ինորիք: Ու ինքը տարբեր լեզուներավ խոսելիսն ա լնլ, ինքը անգրագետ խոխայա լնլ, քջ մի տըղ կարդալիս չի լնլ, խոսում լն և՛ պարսկերեն, և՛ թուրքերեն, շտըղ քիս ա լնլ ինքը շահես ա լնլ: Գուսանները փոխաբերական իմաստավ խոսելիսն լնլ, ինքը արդեն

գ

բ

գ

⁸ **Բանասաց՝** Նաիրե Ոսկանյան (1976 թ.) Արցախի Հանրապետություն Հաղորդի շրջան Մեծ Թաեր գյուղ, բոնագաղոից հետո՝ ՀՀ ք. Երևան:

ան

ի

թ

լնլ, այսինքն վեշ թա հացն ա լնլ, այլ լուսիննա լնլ, քանի օրավ կըկարե լուսինը
ամբողջանա, այսինքն 30 օրավ:

Մըրգրանց Գրիգորը մըր շենին ամենաուժեղ, հարուստ մարդնա լնլ, 3 հարկանե

տ
n
ն
ը
ն
u
ա
ր
ք
ա
լ
Ծ
ե
ն
ա
տ
վ
ա
լ
Ա
2
n
լ
դ
Ա
n
n
լ
u
տ

ԲԱՌԱՐԱՆ

Խւրան պապուն նհետ-իւ հոր հետ
քունավ ա ընցալ-քնել
կըրեցալ չի երկըցնե- չի կարողացել արթնացնի
ժողովուրդը թուփն տըռա -ժողովուրդը հավաքվել են
ոչ մի տըղ կարդալիս չի լնլ-ոչ մի տեղ չի սովորել
ցօնավ-ցորենով
տըռընլականա-դառնալու է
պիւն-բոյն
քընդվըլանա- քանդվելու է